

KRISTINEBERGS NYA STRANDPARK

Inbjuden formgivningstävling

Juryns utlåtande

Stockholms stad genom Gatu- och fastighetskontoret
i samverkan med
Stadsbyggnadskontoret och Kungsholmens Stadsdelsförvaltning
Februari 2005

Stockholms stad, genom Gatu- och fastighetskontoret i samverkan med Stadsbyggnadskontoret och Kungsholmens Stadsdelsförvaltning inbjöd i september 2004 följande landskapsarkitektföretag till tävling om Kristinebergs nya strandpark på Kungsholmen.

- Andersson Jönsson Landskapsarkitekter AB
- Carl Bro Stockholm Konsult AB
- Jeppe Aagaard Andersen AB
- NOD – Naturorienterad design AB
- Sydväst AB

Tävlingen har genomförts som en formgivningstävling i enlighet med LOU, och föregicks av ett öppet kvalificeringsförfarande för val av tävlingsdeltagare.

Inlämnade tävlingsförslag

Sista inlämningsdag var den 10 december 2004. Alla fem förslagen lämnades in anonymt, i tid och i enlighet med de tävlingstekniska bestämmelserna. Inlämnade förslag har följande motto: "Non-stop" "Tradition och förnyelse", "Krillan", "Multi level memory park" och "Allram",

Jury

Tävlingsförslagen har bedömts av en jury bestående av:

Christina Norén, projektchef för NV Kungsholmen, Gatu- och fastighetskontoret, juryns ordförande
Margareta Jonsson, landskapsarkitekt LAR/MSA, stadsträdgårdsmästare, Gatu- och fastighetskontoret
Peter Jacobsson, planchef för NV Kungsholmen, Stadsbyggnadskontoret
Christina Lundin, samhällsplanerare, Kungsholmens stadsdelsförvaltning
Peter Becht, landskapsarkitekt MDL, utsedd av Sveriges Arkitekter
Gunnar Mattsson, arkitekt SAR/MSA, utsedd av Sveriges Arkitekter

Britt Mattsson, landskapsarkitekt LAR/MSA, Gatu- och fastighetskontoret, har varit juryns sekreterare.
Jean-Louis Dessalles, landskapsarkitekt LAR/MSA, Gatu- och fastighetskontoret, har varit tävlingsfunktionär.

I bedömningsarbetet har juryn tillkallat ytterligare sakkunniga som rådgivare för trafik-, idrotts-, belysnings, och tillgänglighetsfrågor. En kostnadsbedömning av anläggnings- och skötselkostnader har utförts för alla fem förslag.

Trafik: Per-Inge Ahlström, trafikplanerare, Gatu- och fastighetskontoret
Idrott: Ulf Sankell, arkitekt SAR/MSA, Idrottsförvaltningen
Belysning: Stefan Sjölund, arkitekt SAR/MSA, Gatu- och fastighetskontoret
Tillgänglighet: Stina Räftegård, civilingenjör, Gatu- och fastighetskontoret
Kostnadsbedömning: Bo Ekbom, Röda tråden AB

Juryn har sammanlagt haft 6 st möten. Bedömningstiden har pågått från 16 december 2004 – 10 februari 2005.

Förutsättningar

Stadsutvecklingsprogrammet för nordvästra Kungsholmen innebär en tätbebyggd stadsdel med ca 3500 nya bostäder och ca 350 000 kvm lokaler. För att balansera den stadsmässiga tätheten skapas en stor sammanhängande stadspark med plats för lek, idrott, solbad, möten, lugn och ro mm. Parken kommer att ingå i en övergripande inre parkstruktur för Kungsholmen där Rålambshovsparkens och Fredhällsparkens gröna förbindelse mellan Riddarfjärden och Tranebergs sund förgrenas norrut genom Kristinebergs slottspark till Ulvsundasjön. Tävlingsområdet omfattar norra delen av stadsdelsparken och avgränsas av Ulvsundasjön, Elersvägen och Nordenflychtsvägen.

Tävlingsuppgiften

Syftet med tävlingen var att få parkområdet genomlyst, analyserat och gestaltat av flera förslagsställare, och att denna process ska leda fram till att en värdetät och hållbar strandpark av hög kvalitet ska kunna utvecklas och vara till glädje för stadens medborgare.

Uppgiften omfattade gestaltning och utformning av den nya strandparken och förslag till hur den ska knytas an till den planerade strandpromenaden längs vattnet.

Juryns bedömning

Samtliga tävlingsförslag har en hög kvalitet på gestaltning och presentation av sitt arbete som vittnar om stort engagemang och inlevelse i uppgiften. De har målat upp fem intressanta bilder av Kristinebergs nya strandpark, som juryn har haft att ta ställning till. Juryn har framförallt diskuterat vilken sorts park som bäst behövs i den nya stadsdelen.

Några punkter:

- Parken är i första hand en stadsdelspark för människorna som bor och arbetar i närområdet. Den ska vara välkomnande och användbar på många olika sätt.
- Den nya bebyggelsen som planeras i stadsdelen är en fortsättning på den täta stenstadens kvartersbebyggelse med små gårdar. Därför behöver den nya strandparken innehålla goda möjligheter till lek i den för barn och ungdomar på solbelysta och klimatskyddade platser.
- Utbyggnaden av den nya stadsdelen innebär att parkmark med uppvuxen vegetation tas i anspråk för exploatering. Den nya parken behöver därför vara "grön" för att upprätthålla den biologiska mångfalden och ett varierat växtmaterial i parken är viktigt.
- Befintliga parker inom stadsdelen domineras av naturmark i sluttningszoner med uppvuxna träd. Därför finns det ett behov av öppna plana ytor i den nya parken.

Juryns bedömning har utgått ifrån den målsättning och de programkrav som formulerades i tävlingsprogrammet.

Avgörande för juryn vid bedömningen, och vid val av vinnande förslag har varit förslagets bärande gestaltningsidéer om hur parken förankras i landskapet och möter natur, vatten, slottspark och bebyggelse, samt möjligheterna att inrymma önskade funktioner i parken som en naturlig del i helheten.

NON-STOP

Sammanfattning av förslagsställarnas beskrivning

Strategin för att utveckla Kristinebergs strandpark är att dess överordnade struktur ska göra parken till en väl integrerad del i det omgivande stads- och parklandskapet. Strandparkens interna struktur ska utgöra en väl fungerande och attraktiv egen enhet, med mötesplatser och attraktioner som binds ihop bl a med alléer och gångstråk till händelsepromenader. Parken ges en indelning i fyra karaktärsområden. Delen "den formella promenaden" är en formstark aktivitetszon längs Elersvägen med färg och form, plats för lek och möten mellan människor. Centralt innehåller parken en öppen gräsyta med bollplan, plaskdamm och plats för spontan lek. Längs den bevuxna slutningszonen i sydväst utvecklas ett fantasifullt lek- och upplevelselandskap. Kontakten med vattnet förstärks genom att parken fortsätter ut i vattenrummet genom ett stort trädäck över kajen. En passage av platsgjuten betong möjliggör angöring med bil till bostadsområdet vid Kristinebergs strand.

Juryns bedömning

Förslaget är innehållsrikt och detaljerat redovisat samtidigt som det bl a också innehåller en övergripande analys av parkens roll och dess förankring i stadsdelen. Förslagsställarna uttrycker en vilja att förstärka det omgivande landskapets karaktärer i parken, slottet, vattnet, det byggda och naturen. Men juryns bedömning är att utformningen är splittrad och att förslaget fördelar ligger i utformningen av de enskilda objekten i parken. En sådan del är parkens förlängning mot Ulvsundasjön med de vågformade gräsyterna och trädäcket, som på ett fint sätt för in Målarlandskapet i parken.

Förslaget följer programmet, och innehåller många bra funktioner som präglas av lekfullhet, fantasi och en rörelse som gör parken användbar, kul och attraktiv att vistas i. Den har bl a en plaskdamm och väl tilltagna och anlagda lek- och aktivitetsytor, uppdelade för mindre och större barn och ungdomar. Juryn menar dock att förslaget fokusering på aktiviteter skapar en inre atmosfär av nöjespark, som görs på bekostnad av naturvärdet i parken och sambandet till kulturlandskapet och slottet.

Förslaget har genomarbetade belysningsidéer som nattetid förstärker parkens kvalitéer.

TRADITION OCH FÖRNYELSE

Sammanfattning av förslagsställarnas beskrivning

Genom att använda och barockens formspråk i strandparken vill förslagsställarna ge parken en tydlig och klar övergripande struktur, som knyter samman den med Kristinebergs slottspark. Dess gestaltning ska göra parken till ett grönt, öppet och rikt vardagsrum med möjlighet till rekreation med aktiviteter, vila, promenader, evenemang mm, under alla årstider.

Två stora vattenaxlar bestämmer parkens huvudriktningar, som också styr gångstråken genom parken. Längs Elersvägen föreslås en zon som inramas av fyra rader hängpil. Under träden finns bl a plats för cykelväg, promenader och ett café. Ner mot vattnet föreslås en sitt-trappa av trä. Kristinebergs strandväg ges en ny utformning på sträckan som passerar genom parken.

Juryns bedömning

Förslaget har ett modernt geometriskt formspråk som bryter och leker med element tagna från historiskt formbundna parker, och strävar efter att föra ner slottsparkens karaktär och atmosfär till Ulvsundasjön. Juryns bedömning är dock att det visuella sambandet med slottsparken fortfarande blir svagt och att det är viktigare att förstärka det gröna natursambandet med Målarlandskapet in i parken, än att använda sig av dessa medel.

Förslaget är presenterat i en mindre skala, 1:800 i stället för begärda 1:400, vilket gör att det brister i sin redovisning bl a i hur parkens funktioner är tänkta att infogas.

De stora spegeldammarna har upplevelsemässiga kvalitéer, och är användbara för bl a skridskoåkning på vintern. De anger också gångstråkens riktningar genom parken på ett enkelt och funktionellt sätt. Men de bryter också sönder parkrummet. Andra nackdelar är att de ger höga anläggnings- och skötselkostnader, vilket gör att förslaget inte är realistiskt att genomföra.

Parken har ett kyligt formspråk och organisationen av verksamheter i parken verkar vara underordnade. Bollplanens placering ner vid vattnet är märklig, liksom lekplatsens placering invid en av spegeldammarna.

Förslaget har genomarbetade belysningsidéer som nattetid förstärker parkens kvalitéer.

KRILLAN

Sammanfattning av förslagsställarnas beskrivning

Parken är utformad för att kunna fungera som en urban aktivitetspark för vardagsmotion, vila och lek. Den ska spela en central roll i den nya stadsdelen både som en länk och en lugn grön plats i den nya täta urbana väven. Den ska ta vara på och utveckla den sociala ambition som stadens långa parktradition står för, samt ge den ett nytt uttryck, stadsparken modell 2005.

Parkens grundläggande gestaltningsidé är att skapa en topografisk grundstruktur med ett 75-tal kullar. Mellan kullarna löper både formella och informella stigar. Kullarna skapar många olika rum och möjligheter till mötesplatser och aktiviteter. Ett rikt och varierat växtmaterial beskrivs för olika delar i parken. Kontakten med slottsparken antyds genom en tänkt "axel" mellan kullarna i strandparken. Parkens innehåll ska vara flexibelt och parken ska kunna hålla för att skötselnivån i parken varierar med tiden. Vattenkontakten förbättras genom en organiskt formad träbrygga med plats för många sittande människor.

Juryns bedömning

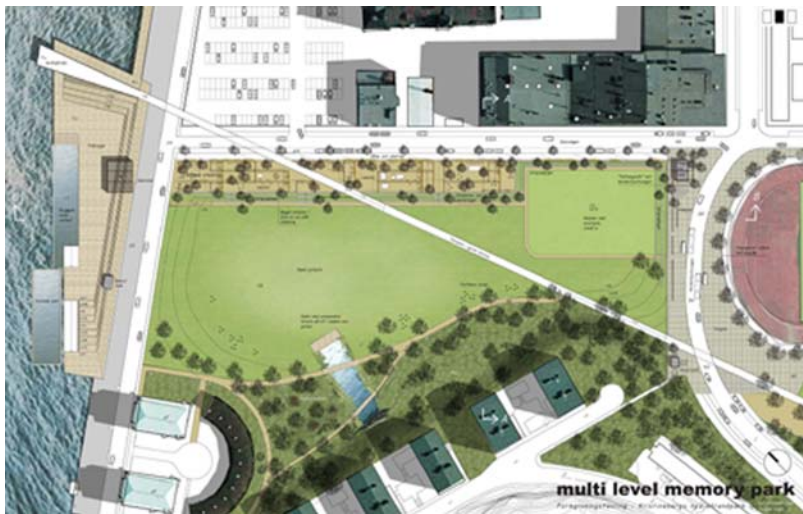
Utformningen av parken bryter ett mönster och är ett förslag som inte utgår från ett öppet parkrum. Genom att arbeta med markmodellering av kullar skapas en helt ny landskapstyp för parken som står i kontrast till sin omgivning. Hela parken är ett objekt och ett collage av idéer som ger den spännande möjligheter att kunna bli en unik oas. Juryns bedömning är att utformningen är befriande och mycket charmfull, men saknar förankring i Mälarskapskapet och därför är den inte rätt just för den här platsen. Här skymmer kullarna sikten mot vattnet, och öppna plana parktytor behövs i den i övrigt kuperade stadsdelen. Förslaget har annars idériedom och ett innehåll som väl uppfyller programmets intentioner med goda möjligheter till lek och samvaro samt ett rikt och varierat växtmaterial.

Det är tveksamt om parken har möjlighet att bli så skötselintensiv som förslagsställarna beskriver.

MULTI LEVEL MEMORY PARK

Sammanfattning av förslagsställarnas beskrivning

Förslagsställarna har tagit sig an uppgiften att gå utanför tävlingsområdet och arbetar med hela parken från Drottningholmsvägen till Ulvsundasjön. I analysen beskrivs området idag som en historisk palett över olika viljor och stilideal. Förslaget vill lyfta fram kollisionerna mellan de olika stilarna och idealen, som ett konceptuellt och gestaltningsmässigt tema. En 800 m lång "tidsaxel", en gångyta i platsgjuten betong, skär genom hela parken. Själva strandparken utformas som en urskälad gräsyta som accentuerar Kristinebergs dalgång ner mot vattnet. Förslagets huvudprincip är att skapa en öppen fri yta mot vattnet omgiven av en mera byggd del mot östra sidans industrilandskap och en naturlig miljö mot sluttningszonen i väster. Vattenzonen gestaltas med bryggor och bad och som "tidsaxelns" sprängbräda ut i Ulvsundasjön

Juryns bedömning

Med multi level memory park formas Kristinebergs nya strandpark till en modern och urban park. Analysen av hela parkområdet är insiktsfull och förslaget är utifrån sitt koncept konsekvent genomfört. Det är ett spännande grepp med den 800 m långa "tidsaxeln" som både binder samman parken och tydliggör kollisionerna mellan parkens olika delar. Juryns bedömning är dock att detta gestaltningsmässiga tema är ett teoretiskt förhållande till tid och rum, och inte tillför parken några verkliga kvalitéer. Idén faller också på grund av att den inte är genomförbar i sin helhet. Alltför många brott i "tidsaxeln" kommer att uppstå bl a när den passerar över gator, där krav på trafiksäkerhet kommer att vara överordnad, både när det gäller material, höjdsättning och riktning.

Den föreslagna utformningen vid idrottsplatsen och korsningen med Nordenflychtsvägen med stora hårdgjorda ytor splittrar upp parken ytterligare och lämnar också trafikproblem olösta.

Lek- och aktivitetszonen längs Elersvägen och den byggda strukturen med en stälställning känns onödigt hård i en stadsdel som framförallt behöver sina gröna ytor. Bollplanen är fint inpassad i det öppna parkrummet. Dammen i naturslutningen innebär däremot ett stort ingrepp.

Strandlinjen bryts med den stora brygg- och badanläggningen vid Ulvsundasjön. Den borde kanske placeras mera centralt i Stockholm bl a för att kunna motivera de stora kostnaderna som behövs för att den ska kunna genomföras och skötas.

Förslaget till belysning i parken är innehållsrikt och ambitiöst.

ALLRAM

Sammanfattning av förslagsställarnas beskrivning

Förslaget har som målsättning att skapa en park med en enkel grundstruktur, stor inre variation och en riklighet av upplevelser, aktiviteter och miljöer. Utgångspunkten finns i barockparkens grammatik och dess kulturhistoriska förankring i Kristinebergs slott i kombination med Stockholmsskolans naturnära miljöer. Parkens stomme byggs upp av tydliga vegetationsområden, där bl a parkens lek- och aktivitetsfunktioner placeras in. Mot Elersvägen byggs en bred sammanhängande vegetationszon med trädtrum som ger ett grönt stråk, fyllt med aktiviteter. Trädrummen avslutas mot Ulvsundasjön med en pergola i stål under vilken en kafébyggnad och ett orangeri placeras. Vegetationen i den västra bergsslutningen byggs på och får ett organiskt format skogsbyrn och en äventyrsstig. Lekytor skapas också i och mellan de uppbyggda kullarna som föreslås intill bostadsområdet vid Kristinebergs strand. Det öppna parkrummet byggs upp av tre gräsplatåer och avslutas mot Ulvsunda sjön med en förändrad Kristinebergs strand och en sitt-trappa av trä.

Juryns bedömning

Genom att kombinera den formella parkens och Stockholmsskolans uttrycksmedel, är detta det förslag som mest övertygande lyckas skapa en innehållsrik och modern park med samhörighet till slottet och Mälarlanskapet.

Genom ett öppet parkrum och två sammanhängande vegetationsområden, skapas en grön stomme i parken där möjligheter till aktiviteter och upplevelser inryms. Juryns bedömning är att det är helt rätt grepp att satsa på parkens egna element, träden, buskarna, blommorna och gräset för att uppnå denna grundstruktur. Park ska med park byggas.

På andra ställen inom stadsdelen tas gröna ytor med uppvuxna träd i anspråk för exploatering som påverkar den biologiska mångfalden. Genom att bygga upp ny och varierad vegetation kan den biologiska mångfalden stärkas och förslagsställarna beskriver på ett kunnigt och engagerat sätt hur det kan göras.

Det breda gröna stråket mot Elersvägen med trädrummen, ger en klar och kraftfull grön gräns mot industribebyggelsen öster om vägen. Med säker hand formas det organiskt formade skogsbrynet i väster som ger ett rytmiskt sammanhang av rum och skapar en kontrast till parkens östra del. Stigen i skogsslutningen ger ytterligare en poetisk dimension till förslaget.

Hur indelningen av det öppna parkrummet i tre gräsplatåer kan göras har diskuterats inom juryn och är en av de punkter som föreslås bearbetas i det kommande arbetet.

Det är positivt att förslaget visar på flera utvecklingsbara ytor för lek, både bland de uppbyggda kullarna och plaskdammen i den västra delen och för ungdomar och vuxna i den östra.

Genom att förlänga parkens axel mot Ulvsundasjön med en "pergola" av stål över Kristinebergs strand skapas ett kraftfullt möte mellan två strukturer, parken och strandpromenaden. Den signalerar parkens entré längs stranden och markerar att Kristinebergs strand byter karaktär från genomfartsgata till angöringsgata. En sitt-trappa av trä infogas som en del i den sammanhängande strandpromenaden. Kafé och orangeri kan bli attraktioner som lockar besökare till parken även på vintern.

Förslaget redovisar en belysningsplan som ser intressant ut, men är svår att kommentera närmare eftersom det saknas beskrivande text.

Bearbetningar

Markmaterial och växtmaterial bör bearbetas och utvecklas för att ge en hållbar och robust park med god tillgänglighet och en rimlig nivå på skötselkostnader. Vidare behöver belysning och lekfunktionerna utvecklas vidare.

Elersvägens gatusektion och trädrummens breddmått bör studeras närmare, bl a eftersom bollplanen behöver, förutom de angivna spelmått på 40x60 m, ett visst fritt sidoutrymme.

Förslaget innehåller ett antal tvärgående gångvägar genom parken och tvärs Elersvägen. De avvikande markbeläggningarna tvärs Elersvägen bedöms som ej lämpliga ur trafiksäkerhetssynpunkt och bör utgå. De tvärgående gångvägarna och de tre gräsplatåerna är något som har diskuterats inom juryn, och som staden vill bearbeta vidare i en dialog med förslagsställarna.

Program och utformning av pergola, kafébyggnad och växthus behöver, liksom kontakten med vattnet, utvecklas i det kommande arbetet.

Juryns beslut

Efter utvärdering har juryn enhälligt beslutat att utse förslaget "**Allram**" som vinnare, och rekommenderar att det läggs till grund för fortsatt arbete. Den vinnande förslagsställaren ges uppdrag med fortsatt bearbetning och projektering, i samarbete med stadens tjänstemän.

Stockholm 10 februari 2005

Christina Norén

Margareta Jonsson

Peter Jacobsson

Christina Lundin

Gunnar Mattsson

Peter Becht

Synpunkter från sakkunniga:

Trafik bilaga 1

Idrott bilaga 2

Belysning bilaga 3

Tillgänglighet bilaga 4